

Gemeenteraad van Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling, Texel en Vlieland

Cc: colleges

Betreft: Onderzoek VN-Verdrag Handicap

25 november 2019

Geachte gemeenteraad,

In deze brief presenteert de rekenkamercommissie De Waddeneilanden conclusies en aanbevelingen naar aanleiding van het onderzoek naar de uitvoering van het VN-Verdrag Handicap. Dit onderzoek bestond uit twee onderdelen.

Deel 1 bestond uit een onderzoek naar de toegankelijkheid van stembureaus voor kiezers met een beperking. Vanwege het VN-verdrag moeten alle stembureaus per 1 januari 2019 toegankelijk zijn voor kiezers met een beperking. De rekenkamercommissie heeft daartoe, in samenwerking met Rekenkamer Metropool Amsterdam, een enquête-onderzoek uitgevoerd rondom de Waterschaps- en Provinciale-Statenvoorkezingen van 20 maart 2019. Op 15 mei heeft u de tussenrapportage daarvan ontvangen die hierbij nogmaals als Bijlage 1 is bijgevoegd.

Deel 2 bestond uit een zogenaamd DOEMEE onderzoek van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK) waaraan de rekenkamercommissie heeft deelgenomen. Het DOEMEE onderzoek is gericht op het beleid ten aanzien van Inclusiviteit dat gemeenten hebben ontwikkeld om te voldoen aan het VN-verdrag. In Bijlage 2 vindt u de bevindingen van de rekenkamercommissie naar aanleiding van dit DOEMEE onderzoek.

Hoofdconclusies

Deel 1: De toegankelijkheid van de stemlokalen was bij de verkiezingen op 20 maart 2019 voor kiezers met een lichamelijke beperking goed geregeld op de vijf Waddeneilanden, maar er zijn zeker ook verbeterpunten (per eiland opgenomen in Bijlage 1).

Deel 2: Geen van de Waddeneilandgemeenten heeft een beleidsnotitie die specifiek aangeeft hoe de gemeente zorg gaat dragen voor Inclusiviteit zoals dat is bedoeld in het VN-verdrag Handicap (Bijlage 2).

Verder komt uit de deelonderzoeken naar voren dat de gemeenteraden niet altijd een duidelijke positie innemen of krijgen, terwijl zij wel expliciet een rol hebben.

- Uit het enquête-onderzoek komt bijvoorbeeld naar voren dat bij vrijwel alle Waddeneilandgemeenten er één of meer raadsleden zijn die niet weten of er stembureau(s)

binnen hun gemeente waren die niet voldeden aan de wet¹ en/of niet weten of zij daarover vooraf zijn geïnformeerd door het college.

- Uit het DOEMEE onderzoek (sociaal domein) komt naar voren dat er nog geen beleidsnotitie aan de gemeenteraden is voorgelegd met de wijze waarop de gemeente uitvoering gaat geven aan het VN-verdrag Handicap. Het VN-verdrag dateert van 2016. Een gemeenteraad heeft schriftelijke notities nodig om duidelijke besluiten te kunnen nemen en om later te kunnen controleren of deze raadsbesluiten zijn uitgevoerd. Zonder schriftelijke notities kan een gemeenteraad niet transparant en democratisch sturen en controleren.

Aanbevelingen

1. Gemeenteraden verzoek uw college om voorafgaand aan de volgende verkiezingen aan u kenbaar te maken op welke wijze de verbeterpunten uit het enquête-onderzoek zijn opgepakt.
2. Gemeenteraden verzoek uw college om een stappenplan met tijdsplanning op te stellen met de acties die het college gaat ondernemen om ten aanzien van Inclusiviteit te gaan voldoen aan de ratificatie van het VN-verdrag Handicap.
3. Gemeenteraden leg de afspraken (van aanbevelingen 1 en 2) vast in een lange termijn agenda van de raad.

Het college van uw gemeente heeft de bijgevoegde bestuurlijke reactie gegeven op de bovenstaande conclusies en aanbevelingen. In Bijlage 3 zijn de bestuurlijke reacties van alle vijf gemeenten opgenomen.

Wij hopen u met deze rekenkamerbrief met bijlagen te informeren over de stand van zaken ten aanzien van het VN-Verdrag Handicap in uw gemeente.

Met een vriendelijke groet,

de rekenkamercommissie,
Engbert Boneschansker
Esther Fogl
Jolanda van Leeuwen

¹ In artikel J4 van de Kieswet staat o.a. het volgende:

Lid 2. Burgemeester en wethouders dragen er zorg voor dat alle in de gemeente aangewezen stemlokalen zodanig zijn gelegen en zo zijn ingericht en uitgerust dat kiezers met lichamelijke beperkingen zoveel mogelijk hun stem zelfstandig kunnen uitbrengen.

Lid 3. Indien burgemeester en wethouders niet voldoen aan het tweede lid informeren zij de gemeenteraad over de reden hiervoor.

Aan de gemeenteraad van Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling, Texel en Vlieland
Cc Colleges

Onderwerp: Eerste resultaten enquête-onderzoek toegankelijkheid stembureaus

Datum 15 mei 2019

Geachte Raadsleden,

Rekenkamercommissie De Waddeneilanden doet dit jaar onderzoek naar de mate waarin de Eilandgemeenten rekening houden met mensen met een beperking. Dit onderzoek bestaat uit twee delen: toegankelijkheid stembureaus en WMO beleid. Deze brief betreft een tussenrapportage van het enquête-onderzoek naar de toegankelijkheid van de stembureaus op 20 maart 2019 bij de verkiezingen voor Provinciale Staten en het Waterschap. De rekenkamercommissie brengt de eerste resultaten van dit enquête-onderzoek middels deze brief versneld uit, vanwege het belang ervan voor de verkiezingen van 23 mei.¹ De respondenten waren overwegend positief over de toegankelijkheid van de stembureaus, maar er zijn ook verbeterpunten naar voren gekomen.

¹ In het ambtelijk wederhoor is door een paar gemeenten aangegeven dat er voor de volgende verkiezingen aanpassingen zijn of worden gemaakt. Zo is door gemeente Ameland aangegeven dat de website is aangepast met informatie over de toegankelijkheid van de stembureaus. Gemeente Texel heeft aangegeven dat bij de volgende verkiezingen alle stembureaus tevens zullen worden aangeduid met behulp van een zogenaamde Beach flag, dat er dan ook weer een gastvrouw zal zijn bij het stembureau op de eerste etage en dat er intern extra onder de aandacht wordt gebracht dat er leesloeps beschikbaar zijn en dat het schrijfbld lager ingesteld kan worden. Daarnaast gaat gemeente Texel op korte termijn de eventuele toepassing van geleide lijnen bekijken.

Vanwege het verdrag van de Verenigde Naties Handicap moeten alle stembureaus per 1 januari 2019 toegankelijk zijn voor kiezers met een beperking.² Dat betreft niet alleen kiezers met een lichamelijke beperking, maar ook met een verstandelijke of psychische beperking. Dit is de 100% norm voor toegankelijke verkiezingen in 2019 op basis van een wetswijziging die na de ratificatie van het VN-Verdrag Handicap is aangenomen.

De Rekenkamercommissie heeft een enquête gehouden onder de voorzitters van de stembureaus en raadsleden die hebben rondgekeken op het stembureau waar zij zelf hun stem hebben uitgebracht. De enquête is uitgezet onder raadsleden omdat die, zoals in een brief van minister Ollongren van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de colleges van burgemeesters en wethouders staat, geïnformeerd moeten zijn indien de gemeente afwijkt van de 100% norm. Ook de voorzitters van de stembureaus is gevraagd om een enquête in te vullen, omdat die gedurende de verkiezingsdag zicht hebben op de toegankelijkheid voor kiezers met een beperking.

Ten aanzien van de toegankelijkheid van stembureaus heeft het ministerie van Binnenlandse zaken een checklist laten uitbrengen waarin de toegankelijkheid wordt uitgesplitst in drie onderdelen:

- *Bereikbaarheid*: Kan men via de openbare weg bij het stemlokaal komen? Denk hierbij aan duidelijke bewegwijzering, verharde toegangswegen, markeringen bij obstakels en een hellingbaan.
- *Betreedbaarheid*: Kan men vanaf de openbare weg tot in het stemlokaal komen? Denk hierbij aan de afwezigheid van hoge drempels en aanwezigheid van geleidelijnen.
- *Bruikbaarheid*: Kan men de stemfaciliteiten in het stemlokaal gebruiken? Denk hierbij aan voldoende ruimte voor (het draaien van) een rolstoel of scootmobiel, aanwezigheid van een leesloep en juiste hoogte van stembussen en stemtafel.

De eerste resultaten van het onderzoek gaan in op deze drie onderdelen. Daarnaast vraagt de checklist aandacht voor de communicatie over de toegankelijkheid van de stembureaus aan de kiezers. De informatieverstrekking via de gemeentelijke website is betrokken bij deze eerste resultaten, de informatieverstrekking via de stempas wordt meegenomen in de eindrapportage van het gehele onderzoek, alsmede een verdieping naar de voorbereidingen van de gemeente voor toegankelijke stembureaus. Daarnaast is in de enquête bij raadsleden gevraagd naar de vereiste informatieverstrekking aan de raad over eventuele stembureaus die afwijken van de 100% norm. Dit onderdeel wordt eveneens betrokken in de eindrapportage.

Respons enquête

In onderstaande tabel zijn de relevante gegevens opgenomen ten aanzien van de respons op de enquête. Ook staat in die tabel hoeveel stembureaus er op de verschillende Waddeneilanden waren.

Tabel 1. Respons

	Ameland	Schiermonnikoog	Terschelling	Texel	Vlieland	Totaal	Aantal ingevulde enquêtes
Stembureaus	4	1	5	11	1	22	19 Stembureau voorzitters ³
Raadszetels	11	9	11	15	9	55	17 Raadsleden

² Het VN-verdrag handicap trad op 14 juli 2016 in Nederland in werking. Doel van dit verdrag is het bevorderen, beschermen en waarborgen van de mensenrechten van mensen met een beperking.

³ Er zijn stembureaus op de Waddeneilanden met meerdere respondenten.

Kiezers met een beperking

Op alle Waddeneilanden waren kiezers die moeilijk ter been zijn. Zij kwamen op het stembureau met een rolstoel, rollator, scootmobiel, looprek of stok. In ieder geval op Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling en Texel waren ook kiezers met een visuele handicap. Of er op Vlieland slechtziende kiezers waren, is op basis van de enquêteresultaten niet te zeggen. Vanuit enkele stembureaus op de Waddeneilanden is aangegeven dat er kiezers waren met een gehoorbeperking of dat er kiezers waren die moeilijk zelfstandig konden stemmen vanwege een verstandelijke of psychische beperking.

Communicatie over toegankelijkheid via de gemeentelijke website

Volgens de informatie op de websites van de gemeenten waren op 20 maart jl. alle stembureaus op Texel, Vlieland en Schiermonnikoog toegankelijk voor mindervaliden. Gemeente Terschelling gaf op de website aan dat de 4 vaste stembureaus toegankelijk zijn, maar dat de mobiele stembus niet toegankelijk is voor mindervaliden. Gemeente Ameland heeft op de websitepagina waarop de locaties van de stembureaus zijn aangegeven, geen nadere informatie verstrekt over de toegankelijkheid daarvan voor mensen met een beperking.

Bereikbaarheid stembureau

Volgens de respondenten waren er geen of weinig problemen met de bereikbaarheid van de stembureaus op de Waddeneilanden.

- Overall was een duidelijke aanduiding van het stembureau. Eén respondent op Texel gaf aan dat het bord "Stemlokaal" alleen vanaf de zuidzijde goed leesbaar was.
- Er was niet overall/steeds een gehandicapte parkeerplaats beschikbaar op Vlieland, Schiermonnikoog en Terschelling. Daarbij is door een respondent van Schiermonnikoog opgemerkt dat er weinig mensen met de auto zijn en dat het taxivervoer wel is ingericht voor gehandicaptenvervoer.
- De toegangsroutes naar de stembureaus waren overall obstakelvrij behalve bij één stembureau op Terschelling. Een klinker stak daar voor de toegangsdeur van het stembureau iets omhoog. Nadat dit door een kiezer was waargenomen, is dit door de gemeente binnen 15 minuten verholpen, zo geeft een respondent aan.

Betreedbaarheid stembureau

Over het algemeen was de betreedbaarheid van de stembureaus op de Waddeneilanden goed. Er waren geen knelpunten als onafgedekte roosters, te zware deuren, te smalle gangen, losse matten of onduidelijkheid over de route. Eventuele drempels of andere verhogingen waren goed met een helling overbrugd of kiezers konden gebruik maken van een (trap)lift.

- Op Texel is ten aanzien van een stembureau op de eerste etage door een respondent opgemerkt dat de hele dag een gastvrouw van de gemeente aanwezig was om de mensen met een beperking te begeleiden. Naast de mogelijkheden van een (trap)lift waren daar ook de traptreden goed zichtbaar gemarkeerd.
- Op Vlieland waar dit keer in de raadszaal op de eerste etage is gestemd, heeft de burgemeester nadien laten weten dat het college met een voorstel naar de raad komt om bij de verkiezingen van 23 mei "de Jutter" als stemlocatie te kiezen, zodat er dan op de begane grond gestemd kan worden.

Bruikbaarheid stembureau

Ook de bruikbaarheid van de stembureaus was overwegend goed. Het gaat dan om voldoende manoeuvreerruimte, voldoende stoelen voor kiezers die moeten wachten, een verlaagd schrijfbord om zittend de stem uit te kunnen brengen, de aanwezigheid van een leesloep en een leesbare kandidatenlijst voor alle kiezers. Echter over de bruikbaarheid van de stembureaus hebben de respondenten de meeste op- en aanmerkingen gemaakt.

Ten aanzien van de bruikbaarheid door kiezers die moeilijk ter been zijn, is het volgende opgemerkt:

- Op Ameland is opgemerkt dat de ruimte in het stemhokje te krap was voor een kiezer met looprek om geheel zelfstandig te kunnen gaan zitten op de stoel in het stemhokje.
- Op een stembureau op Vlieland respectievelijk Texel ontbrak een laag schrijfblad zodat daar de kiezers niet zittend hun stem konden uitbrengen. Op Texel is dit gedurende de verkiezingsdag opgelost. De burgemeester van Vlieland heeft nadien aan de raad laten weten dat er inmiddels een stemhokje met een lager schrijfblad is besteld.
- Op Vlieland en Schiermonnikoog hebben niet alle respondenten aangegeven dat er stoelen beschikbaar waren voor kiezers. Het kan zijn dat de stoelen niet goed zichtbaar waren of dat het onduidelijk was dat kiezers daarop konden plaatsnemen, of dat ze op sommige momenten allemaal bezet zijn geweest.
- Op een stembureau op Texel was het zo druk dat moeilijk lopende kiezers op de aanwezige stoelen hebben plaatsgenomen, maar daarbij niet goed in de gaten konden houden wanneer het hun beurt was om te gaan stemmen.

Ten aanzien van de bruikbaarheid door slechtziende kiezers is het volgende naar voren gekomen:

- Lang niet alle respondenten hebben een leesloep gezien, terwijl die waarschijnlijk wel aanwezig was. Door een respondent en in het ambtelijk wederhoor is aangegeven dat (in de bij hen bekende stembureaus) de leesloep op de tafel lag bij de stembureauleden en niet in het stemhokje. Dit is mogelijk een verklaring voor deze uitkomst van de enquête.
- Op een stembureau op Texel is lopende de verkiezingsdag een sterkere lamp geplaatst.
- Op Schiermonnikoog was de kieslijst ook in braille beschikbaar.

Daarnaast zijn kiezers ook geholpen door gastdames en leden van de stembureaus. De hulp bestond onder meer uit:

- Begeleiding naar de eerste etage waar gestemd kon worden.
- Hulp om op de stoel in het stemhokje te gaan zitten.
- Hulp bij het stemmen zelf: een kiezer kon het potlood niet zelf vasthouden, had de keuze al wel op schrift mee.
- Uitleg geven over de kieslijst en het stembiljet.
- Uitvouwen van de kieslijst

Totaal oordeel en verbeterpunten van de respondenten

Respondenten van alle eilanden geven overwegend aan dat de stembureaus voldoende toegankelijk zijn voor mindervaliden en er geen problemen zijn geweest.

Buiten het al door de burgemeester toegezegde lagere schrijfblad op Vlieland zijn door respondenten een drietal verbeterpunten voor aanpassingen gedaan voor de volgende verkiezingen.

- Op Texel is de behoefte geuit aan geleidelijnen.
- Eveneens op Texel is aangegeven dat er voor gezorgd moet worden dat de op de stoelen wachtende kiezers op hun beurt kunnen gaan stemmen, bijvoorbeeld door een nummerautomaat.
- Op Ameland is de behoefte geuit voor een breder zitgedeelte in het stemhokje voor mindervaliden of om een open afgeschermd gedeelte te creëren in het stemlokaal.

Ten slotte

Voor dit onderzoek naar de toegankelijkheid van stembureaus werkt de Rekenkamercommissie De Waddeneilanden samen met de Rekenkamer Metropool Amsterdam die onderzoek doet naar de 371 stemlocaties in die stad. Het onderzoek naar de toegankelijkheid van de stemlocaties is voor de Waddeneilanden het eerste deel in een breder onderzoek. Het tweede deel van het onderzoek betreft een zogenaamd doe-mee onderzoek dat onder leiding van de Nederlandse

Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK) in zo'n 40 gemeenten wordt uitgevoerd. Dat NVRK onderzoek richt zich op de taak die de gemeente sinds de transitie van het sociaal domein heeft om in haar beleidsplan WMO aandacht te besteden aan de rechten van gehandicapte personen. Verwacht wordt dat de Rekenkamercommissie in het najaar de eindrapportage aan de gemeenteraden van de Waddeneilanden kan overhandigen.

Het karakter van een rekenkamerbrief sluit bestuurlijk wederhoor uit, omdat er geen aanbevelingen volgen. De inhoud van de brief is wel voor ambtelijk wederhoor aan de vijf eilanden voorgelegd voor de onderdelen die niet gebaseerd zijn op de ingevulde enquêtes: het eerste deel uit de tabel, de informatie op de websites van de gemeente, en de toezeggingen van de burgemeester van Vlieland. Zoals vermeldt, brengt de Rekenkamercommissie deze eerste resultaten versneld uit gezien de aanstaande Europese Parlementsverkiezingen op 23 mei. Wij laten het aan de gemeenteraden te beslissen om deze brief met verbeterpunten ter kennisgeving aan te nemen of te behandelen in een commissie- of raadsvergadering.

We hopen u hiermee, voor dit moment, voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Rekenkamercommissie De Waddeneilanden

Engbert Boneschansker (voorzitter)
Esther Fogl
Jolanda van Leeuwen

Bijlage 2: Bevindingen DOEMEE onderzoek VN-Verdrag Handicap (sociaal domein)

Onderzoeksaanpak DOEMEE onderzoek

In deze bijlage geeft de rekenkamercommissie De Waddeneilanden een overzicht van de bevindingen die naar voren zijn gekomen in verband met het door de NVRR (Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies) uitgevoerde DOEMEE onderzoek VN-Verdrag Handicap. Het onderzoek is niet uitgevoerd door de rekenkamercommissie, maar door een extern bureau ingehuurd en aangestuurd door de NVRR.

Gemeenten zijn sinds de ratificatie in 2016 verplicht om in hun beleid aan te geven hoe zij in het sociaal domein uitvoering geven aan het VN-Verdrag Handicap. Met de ratificatie van dit VN-Verdrag is aan de Jeugdwet, WMO en Participatiewet de verplichting toegevoegd om in een periodiek plan op te nemen hoe de gemeente uitvoering geeft aan het verdrag. Het 'Amendement Van der Staaij en Bergkamp' geeft aan dat het de voorkeur verdient dat periodieke plannen worden samengevoegd tot één integraal plan voor het hele sociaal domein. In VNG-verband is hiervoor een handleiding¹ ontwikkeld om gemeenten met de beleidsvorming en implementatie te ondersteunen.

Het DOEMEE onderzoek brengt in kaart of gemeentelijke beleidsplannen de lading van het VN-Verdrag Handicap dekken. Hieraan hebben 47 gemeenten deelgenomen. Het DOEMEE onderzoek betreft alleen een documentenonderzoek, er hebben geen interviews plaats gevonden en ook is er geen analyse gemaakt van de beleidspraktijk. Van de Waddeneilandgemeenten zijn alleen enkele relevante beleidsnota's van Texel meegenomen in het DOEMEE onderzoek. Van de andere Waddeneilanden zijn geen beleidsnota's ontvangen die in dit onderzoek betrokken konden worden.

Op basis van het documentenonderzoek hebben de onderzoekers een landelijke rapportage opgesteld met hierin de geaggregeerde uitkomsten van het DOEMEE onderzoek. De NVRR heeft deze samen met het College voor de Rechten van de Mens eind oktober openbaar gemaakt.² De resultaten van de verschillende gemeenten zijn samengevoegd en niet herleidbaar inzichtelijk gemaakt in deze publicatie.

Samenvatting DOEMEE onderzoek NVRR onder 47 gemeenten

De focus van het beleid van de 47 gemeenten verschilt. Het meest voorkomend is een brede focus: de inclusieve samenleving, waarbij alle inwoners moeten kunnen meedoen. Dat geldt voor dertig gemeenten. Dertien gemeenten kiezen voor een meer gerichte focus: inclusiviteit voor de doelgroep van het Verdrag. Drie gemeenten kiezen voor een meer beperkte focus, zoals toegankelijkheid, en in één geval gaat het alleen om het aannamebeleid binnen de gemeentelijke organisatie. De onderzoekers hebben heel strikt gekeken of er een beleidsnota is die specifiek over inclusiviteit gaat. Sommige gemeenten hebben beleidsdocumenten aangeleverd, die door de onderzoekers niet als specifiek inclusiebeleid zijn bestempeld maar waarin wel één of meer doelgroepen van het VN-verdrag worden genoemd. Alleen als het echt gaat om maatregelen voor de doelgroep van het VN-verdrag, is het beleid aangemerkt als inclusiebeleid en beoordeeld door de onderzoekers.

¹ https://vng.nl/files/vng/nieuws_attachments/2018/compleet-handreiking-lokale-inclusie-agenda_20190314_0.pdf

² Het rapport is te downloaden op <https://www.nvrr.nl/bibliotheek/87612/Rekenkamerbrief-Beleidsplan-VN-verdrag-handicap>.

Binnen de groep geanalyseerde gemeenten worden ruwweg 4 categorieën onderscheiden:

1. Vier gemeenten die al een heel eind op weg zijn met inclusiebeleid (alle vier koplopers³);
2. Acht gemeenten die begonnen zijn met inclusiebeleid, maar nog een slag moeten maken (overige gemeenten met inclusiebeleid);
3. Vijftien gemeenten die in het beleid sociaal domein “goed op weg” zijn (specifiek aandacht voor één of meer doelgroepen in het WMO- beleid);
4. Twintig gemeenten die in het beleid sociaal domein nog een slag moeten maken (slechts in beperkte mate aandacht voor één of meer doelgroepen in de beleidsnota('s) sociaal domein).

De gemeenten uit groep 1 hebben inclusiebeleid en zijn al in de fase van evaluatie en bijstelling. De gemeenten uit groep 2 hebben al wel inclusiebeleid, maar zijn daar nog maar net mee gestart of moeten nog veel uitwerken. De gemeenten in groep 3 hebben geen nota specifiek over inclusiviteit, maar benoemen één of meer doelgroepen van het Verdrag expliciet in de beleidsnota WMO. Voor de gemeenten in groep 4 geldt dat de doelgroepen van het Verdrag weinig tot niet expliciet genoemd worden in beleidsnota('s) Sociaal Domein.

Bevindingen voor de gemeente Texel n.a.v. het opvragen van documenten, de bevindingen van het DOEMEE onderzoek en het ambtelijk wederhoor daarop

Van de gemeente Texel zijn de beleidsnota's "Actieplan gezondheidsbeleid" en "3D beleidsplan: Op weg naar een zorgzame samenleving" betrokken in het DOEMEE onderzoek. Omdat de gemeente Texel geen beleidsnota specifiek over inclusiviteit heeft, is Texel in het DOEMEE onderzoek samen met 34 andere gemeenten ingedeeld in de groep gemeenten die in de "verkennende fase" zijn. De specifieke doelgroepen van het verdrag worden, naar het oordeel van de onderzoekers, beperkt benoemd in de onderzochte beleidsnota's van Texel.

De rekenkamercommissie heeft die bevindingen voorgelegd aan de gemeente Texel en daaruit is de volgende aanvullende informatie gekomen. De gemeente Texel ziet inclusiviteit als algemene norm: iedereen hoort erbij c.q. iedereen doet mee. Bij de vorming van beleid worden maatschappelijke partners, lokale belangenorganisaties voor mensen met een beperking en/of inwoners betrokken. Omdat dit onderdeel is van de reguliere werkwijze wordt dit niet specifiek aangegeven in beleidsnota's.

Bevindingen voor gemeente Ameland en Schiermonnikoog n.a.v. het opvragen van documenten

De rekenkamercommissie constateert dat de gemeenten Ameland en Schiermonnikoog nog weinig stappen hebben gezet in de vorming van beleidsstukken gericht op de uitvoering van het VN-verdrag Handicap. Wel zijn Ameland en Schiermonnikoog bezig samen met de gemeenten in Noordoost Fryslân met het actualiseren van het beleidskader Sociaal Domein. Hierin zal een passage worden opgenomen gerelateerd aan de ratificatie van het VN-verdrag. De verwachting is dat de nieuwe nota begin 2020 vastgesteld kan worden. In het nog vigerende Kadernota Sociaal Domein is niets opgenomen ten behoeve van de doelgroepen van het VN-verdrag. Ameland en Schiermonnikoog zijn voor het Sociaal Domein aangesloten bij een samenwerkingsverband met de gemeenten in Noordoost Fryslân.

³ Dit zijn gemeenten die meedoen in het Koplopersprogramma van de VNG en voorop lopen in de implementatie van het Verdrag.

Bevindingen voor gemeente Vlieland en Terschelling n.a.v het opvragen van documenten

De rekenkamercommissie constateert dat de gemeenten Vlieland en Terschelling nog weinig stappen hebben gezet in de vorming van beleidsstukken gericht op de uitvoering van het VN-verdrag Handicap. Vlieland en Terschelling werken op het Sociaal domein samen met de gemeenten van het samenwerkingsverband met De Dienst Noardwest Fryslân. In het beleidsplan sociaal domein en in de kadernota die in gezamenlijkheid met De Dienst Noardwest Fryslân zijn opgesteld, is geen rekening gehouden met de doelstellingen en rechten die zijn opgenomen in het Verdrag. De gemeenten Vlieland en Terschelling hebben buiten de Dienst om geen aanvullend beleid vastgesteld waarmee nadere uitvoering/ invulling is gegeven aan de ratificatie van het VN-Verdrag Handicap.

Bestuurlijke reacties op DOEmee onderzoek

Rekenkamercommissie De Waddeneilanden
T.a.v. mevrouw E. Fogl
Postbus 203
8860 AE HARLINGEN

Onderwerp	Bijlage(n)	Ons kenmerk	Telefoon	Datum	Verzonden
Bestuurlijke reactie DOEMEE onderzoek	-	SL/TS	(0519) 555 576	22 oktober 2019	22 OKT 2019

Geachte mevrouw Fogl,

De Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVVR) heeft een DOEMEE onderzoek laten uitvoeren naar het VN-Verdrag Handicap voor meerdere gemeenten, waaronder de Waddeneilandgemeenten. Inmiddels heeft de Rekenkamercommissie op basis van het onderzoek conclusies en aanbevelingen opgesteld. In haar brief van 8 oktober 2019, vraagt de Rekenkamercommissie De Waddeneilanden het bestuur van de gemeente Ameland, in het kader van bestuurlijk wederhoor, een reactie te geven op deze conclusies en aanbevelingen.

Onze bestuurlijke reactie op de 'Bevindingen DOEMEE onderzoek VN-Verdrag Handicap' is als volgt:

- In het algemeen kunnen wij ons vinden in de conclusies die zijn getrokken en de adviezen die zijn gegeven.
- Ten aanzien van de 'Bevindingen voor gemeente Ameland en Schiermonnikoog n.a.v. het opvragen van documenten': Zoals terecht vermeld, zal in het geactualiseerde Beleidskader Sociaal Domein van de gemeenten uit Noordoost Fryslân een passage worden opgenomen, gerelateerd aan de ratificatie van het VN-verdrag. Wegens andere, zwaarwegende beleidsprioriteiten in de Noordoost Friese gemeenten Dantumadiel en Noardeast-Fryslân, wordt de nieuwe nota naar verwachting medio 2020 vastgesteld in plaats van begin 2020. Omdat Ameland en Schiermonnikoog voor het Sociaal Domein zijn aangesloten bij een samenwerkingsverband met betreffende gemeenten, wordt de nieuwe nota op Ameland en Schiermonnikoog naar verwachting ook medio 2020 vastgesteld.
- Overigens heeft de gemeente Ameland de afgelopen jaren de nodige inspanningen geleverd op het terrein van toegankelijkheid via het project 'Ameland voor iedereen'.

Voor nadere informatie over onze reactie, kunt u contact opnemen met André-Douwe de Vries (beleidsmedewerker Sociaal Domein), via e-mail addevries@ameland.nl of telefoonnummer (0519) 555 576.

Met vriendelijke groet,
het college

Gerard van Klaveren
Burgemeester

Iwan Valk
Secretaris-directeur

Jelmeraweg 1
9162 EA
Ballum-Ameland
Tel. 0519-555555
Fax 0519-555599

Postadres:
Postbus 22
9160 AA
Hollum-Ameland

info@ameland.nl
www.ameland.nl

Aan de rekenkamercommissie De
Waddeneilanden
t.a.v. Engbert Boneschansker
esther.fogl@me.com

ons kenmerk: HL/

datum: 22 oktober 2019

uw kenmerk:

onderwerp: **onderzoek naar VN-Verdrag Handicap - DOEMEE onderzoek**

Geachte heer Boneschansker,

De gemeente Terschelling onderkent de conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek DOEMEE van de NVVR (Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies).

Er zijn nog weinig stappen gezet in de vorming van een beleidsstuk gericht op de uitvoering van het VN-verdrag Handicap. Wij zijn voornemens om in het voorjaar 2020 het beleidskader Sociaal Domein te actualiseren. Hierin worden de doelstellingen en rechten vanuit het VN verdrag Handicap opgenomen. Dit doen wij in samenwerking met de Noardwest gemeenten en de Dienst SoZaWe Noardwest Fryslân.

Hoogachtend,
Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente
Terschelling,

W.H.R. van Schoonhoven,
adjunct directeur

J.B. Wassink,
burgemeester

Rekenkamercommissie De Waddeneilanden
T.a.v. mevrouw E. Fogl

Postadres

Postbus 200
1790 AE Den Burg

Bezoekadres

Emmalaan 15
1791 AT Den Burg

T 14 0222

F 0222 - 362287

E gemeente@texel.nl

I www.texel.nl

Zaaknummer 1884131

Contactpersoon Mw. W. Zandbergen

Telefoonnummer 0222 - 362 107

E-mailadres WZandbergen@texel.nl

Onderwerp Bestuurlijke reactie DOEMEE
onderzoek

Verzenddatum 5 november 2019

Geachte mevrouw Fogl,

Bedankt voor het toezenden van uw rapport over het DOEMEE onderzoek.

De gemeente Texel ziet inclusiviteit als algemene norm: iedereen hoort erbij c.q. iedereen doet mee. Bij de vorming van beleid worden maatschappelijke partners, lokale belangenorganisaties voor mensen met een beperking en/of inwoners betrokken. Omdat dit onderdeel is van de reguliere werkwijze wordt dit niet specifiek aangegeven in beleidsnota's. We zijn blij dat u deze reactie van de gemeente Texel heeft opgenomen in bijlage 2 van uw rapportage.

Ook hebben we, mede n.a.v. uw onderzoek, voor de toegankelijkheid van de stembureaus voor de volgende verkiezingen enkele verbeteracties opgenomen. Deze hebben we kunnen teruglezen in de voetnoot op pagina 1 van Bijlage 1.

Hiermee kunnen we ons dan ook vinden in uw onderzoeksrapport.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van gemeente Texel,
de secretaris, de burgemeester,

drs. E.C. van der Bruggen

ir. M.C. Uitdehaag

Medewerker: Peter Kùppers **Datum:** 6 november 2019
Portefeuillehouder: Burgemeester **B&W vergadering:** 12 november 2019
Onderwerp: **Agendanummer:**

Bestuurlijke reactie rekenkamerrapport

Bijlagen* Raadsvoorstel Raadsbesluit Uitgaande brief

Advies Vertrouwelijk

Bestuurlijke reactie op de bevindingen DOEMEE onderzoek VN-Verdrag Handicap;

1. In het algemeen kunnen wij ons vinden in de conclusies die zijn getrokken en de aanbevelingen die zijn gegeven.
2. Ten aanzien van de 'Bevindingen voor gemeente Ameland en Schiermonnikoog n.a.v. het opvragen van documenten: Zoals terecht vermeld, zal in het geactualiseerde Beleidskader Sociaal Domein van de gemeenten uit Noordoost Fryslan een passage worden opgenomen, gerelateerd aan de ratificatie van het VN-verdrag. Wegens andere zwaarwegende beleidsprioriteiten in de Noordoost Friese gemeenten Dantumadiel en Noordoost Fryslan, wordt de nieuwe nota naar verwachting medio 2020 vastgesteld in plaats van begin 2020. Omdat Ameland en Schiermonnikoog voor het sociaal domein zijn aangesloten bij een samenwerkingsverband met betreffende gemeenten, wordt de nieuwe nota op Ameland en Schiermonnikoog naar verwachting ook medio 2020 vastgesteld.

Dit advies is voorgelegd aan

Portefeuillehouder Financiën

Akkoord met advies

<u>Burgemeester</u>	<u>Wethouder J. Hagen</u>	<u>Wethouder E. Gerbrands</u>	<u>Secretaris</u>
☐ Akkoord	☐ Akkoord	☐ Akkoord	☐ Akkoord
☐ Bespreken	☐ Bespreken	☐ Bespreken	☐ Bespreken

Besluit

Conform advies Aanhouden* Aanvullend * Afwijkend*

*Argumenten:

Communicatie

Communicatie

Na besluit openbaar maken Ja Nee

Website Persbericht Nieuwsbrief

Inleiding

De Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVVR) heeft een DOEMEE onderzoek laten uitvoeren naar het VN-verdrag Handicap voor meerdere gemeenten, waaronder de waddeneilanden. Inmiddels heeft de Rekenkamercommissie op basis van het onderzoek conclusies en aanbevelingen opgesteld. In haar brief van 8 oktober vraagt de rekenkamercommissie De Waddeneilanden om een bestuurlijke reactie

Argumenten

Advies

Financiële toelichting

Communicatie

Aan de rekenkamercommissie De Waddeneilanden
De heer E Boneschansker

uw brief van 8 oktober 2019

uw kenmerk

datum

bijlage(n) 0

Onderwerp

Rapport Doemee

ons kenmerk

inlichtingen bij

doorkiesnummer

e-mail

Marcel Jong de

0562-452

m.dejong@vlieland.nl

Geachte heer Boneschansker,

De gemeente Vlieland onderkent de conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek DOEMEE van de NVVR (Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies).

Met betrekking tot de toegankelijkheid van stembureaus is in uw rapport al aangegeven hoe de gemeente Vlieland aan de bevindingen tegemoetkomt. Uit een eigen inventarisatie blijkt dat de gemeentelijke gebouwen en de gebouwen van aan de gemeente gelieerde organisaties al goed toegankelijk zijn. Waar dit nog niet optimaal was, zijn aanbevelingen gedaan voor verbeteringen. Dit laatste betrof de gebouwen van aan de gemeente gelieerde stichtingen.

Wat betreft de conclusies over de verwerking van het VN-gedrag Handicap is er nog een inhaalslag te maken. We verwachten deze te kunnen maken bij het actualiseren van het beleid voor het sociaal domein. Los van het beleid spannen we ons bij voorkomende situaties al in om te zorgen dat iedereen volwaardig kan meedoen op het eiland, wat de handicap ook is.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders,

M. de Jong
secretaris-directeur

C. Schokker-Strampel
burgemeester